

องค์การบริหารส่วนตำบลม่วงคำ

Female Aedes aegypti
WHO/TDR/Stammers

โรคไข้เลือดออก

จนกระทั่งทุกวันนี้ยังไม่ยาที่ใช้รักษา ไข้เลือดออก หรือวัคซีนป้องกันไข้เลือดออก ดังนั้นการป้องกันจึงเป็นวิธีที่ดีที่สุด โดย ป้องกันการแพร่ของยุง เเท่าที่ผ่านมาการควบคุม ยังได้ผลไม่ดีเนื่องจากเน้นเรื่องการทำลายยุงซึ่ง สิ้นเปลืองงบประมาณ และการควบคุมยุงต้อง ทำเป็นบริเวณกว้าง การควบคุมที่จะให้ผล ยั่งยืนควรจะเน้นที่การควบคุมลูกน้ำ การ ควบคุมสามารถร่วมหน่วยงานราชการอื่น องค์กรเอกชน ท้องถิ่น ดังนั้นการควบคุมที่ดี ต้องบูรณาการเอาหน่วยงานที่มีอยู่ และวิธีการ

ต่างๆ(การควบคุมสิ่งแวดล้อม การใช้ทาง ชีวภาพ การใช้สารเคมี)

การควบคุมสิ่งแวดล้อม
การควบคุมสิ่งแวดล้อมเป็นการเปลี่ยนแปลง สิ่งแวดล้อมเพื่อไม่ยุงมีการขยายพันธุ์ แทงค์ บ่อ กะละมัง ที่เก็บกักน้ำจะเป็นแหล่ง ที่ยุงออกไข่และกลายเป็นยุง ต้องมีฝาปิดและ หมั่นตรวจสอบว่ามีลูกน้ำหรือไม่

ให้ตรวจรอยรั่วของท่อน้ำ แทงค์น้ำหรือ อุปกรณ์ที่เกี่ยวกับน้ำว่ารั่วหรือไม่ โดยเฉพาะ ฤดูฝน

ตรวจสอบแจกัน ถ้วยรองขาโต๊ะ ต้องเปลี่ยน น้ำทุกสัปดาห์ สำหรับแจกันอาจจะใส่ทราย ผสมลงไป ช่วยถ้วยรองขาโต๊ะให้ใส่เกลือ เพื่อป้องกันลูกน้ำ

มันตรวจสอบภาครองน้ำที่ตู้เย็นหรือ เครื่องปรับอากาศเพราะเป็นที่แพร่พันธุ์ของ ยุง โดยเฉพาะภาคระบายน้ำของ เครื่องปรับอากาศซึ่งออกแบบไม่ดี โดยรู ระบายน้ำอยู่เหนือกันแดดหลายเซ็นติเมตร ทำให้มีน้ำขังซึ่งเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ยุง ตรวจรอบๆบ้านว่าแหล่งน้ำขังหรือไม่ ท่อ ระบายน้ำบนบนหลังคามีแอ่งขังน้ำหรือไม่ หากมีต้องจัดการ

ขุดน้ำ กระจบ้อง หรือภาชนะอื่นที่อาจจะเก็บขัง น้ำ หากไม่ใช้ให้ใส่ถุงหรือฝังดินเพื่อไม่ให้ น้ำขัง ยางเก่าที่ไม่ใช้ก็เป็นแหล่งขังน้ำได้เช่นกัน หากใครมีรั้วไม้ หรือต้นไม้ที่มีรูกลวง ให้ นำ คอนกรีตเทใส่ปิดรู ต้นไม้ต้องตัดตรงข้อและให้ เทคอนกรีตปิดแอ่งน้ำ

การป้องกันส่วนบุคคล
ใส่เสื้อผ้าที่หนาพอสมควร ควรจะใส่เสื้อแขน ขาว และการเกงขายาว เด็กนักเรียนหญิงก็ควรใส่ กางเกง
การใช้ยาฆ่ายุง เช่น pyrethrum ก้อนสารเคมี การใช้กลิ่นกันยุงเช่น ตะไคร้ หรือสารเคมีอื่นๆ นอนในมุ้งลวด หรือมุ้ง

การควบคุมยุงโดยทางชีวะ
เลี้ยงปลาในอ่างที่ปลูกต้นไม้ หรือแหล่งน้ำตาม ชธรรมชาติ
ใช้แบคทีเรียที่ผลิตสาร toxin ฆ่ายุงได้แก่เชื้อ Bacillus thuringiensis serotype H-14 (Bt.H-14) and Bacillus sphaericus (Bs)
การใช้เครื่องมือตัดจับลูกน้ำซึ่งเคยใช้ได้ผล ที่สนามบินของสิงคโปร์ แต่สำหรับกรณีประเทศ

ไทยยังได้ผลไม่ดีเนื่องจากไม่สามารถควบคุม แหล่งน้ำธรรมชาติจึงมีการแพร่พันธุ์ของยุง

การใช้สารเคมีในการควบคุม
การใช้ยาฆ่าลูกน้ำ วิธีการนี้จะสิ้นเปลืองและไม่ เหมาะที่จะใช้อย่างต่อเนื่อง วิธีการนี้จะเหมาะ สำหรับพื้นที่ที่มีการระบาดและได้มีการสำรวจ พบว่ามีความชุกของยุงมากกว่าปกติ Temephos 1% sand granules โดยการใส่ทรายที่มี สารเคมีนี้ตามอัตราส่วนที่กำหนดซึ่งไม่อันตรายต่อ คน

การใช้สารเคมีพ่นตามบ้านเพื่อฆ่ายุง วิธีการนี้ใช้ ในประเทศเอเชียหลายประเทศมากกว่า 20 ปี แต่จากสถิติของการระบาดไม่ได้ลดลงเลย การ พ่นหมอกควันเป็นรูปธรรมที่มองเห็นว่ารัฐบาล ได้ทำอะไรเกี่ยวกับการระบาด แต่การพ่นหมอก ควันไม่ได้ลดจำนวนประชากรของยุง ข้อเสียคือ ทำให้คนละเลยความปลอดภัย การพ่นหมอกควัน จะมีประโยชน์ในกรณีที่มีการระบาดของโรค ไข้เลือดออก

การปฏิบัติเมื่อมีคนในบ้าน/ข้างบ้านเป็น ไข้เลือดออก

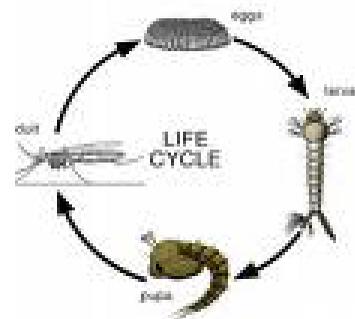
เนื่องจากไข้เลือดออกกระบาด โดยมีผู้เป็นตัวแพร่พันธุ์ ดังนั้นเมื่อมีคนในบ้านหรือข้างบ้านเป็นไข้เลือดออก ควรจะบอกคนในบ้านหรือข้างบ้านว่ามีไข้เลือดออก

แจ้งสาธารณสุขให้มาฉีดยาหมอกควันเพื่อฆ่ายุง

ให้สมาชิกในครอบครัวป้องกันการถูกยุงกัด โดยการป้องกันส่วนบุคคลดังกล่าวข้างต้น
สำรวจภายในบ้าน รอบบ้าน รวมทั้งเพื่อนบ้านว่ามีแหล่งแพร่พันธุ์ยุงหรือไม่ หากมีให้จัดการเสีย

เฝ้าดูอาการของสมาชิกในบ้านหรือข้างบ้านว่ามีไข้หรือไม่ หากมีไข้ให้ระวังว่าอาจจะเป็นไข้เลือดออก

หากเกิดโรคไข้เลือดออก ให้นำผู้ป่วยส่งโรงพยาบาล ในทันที

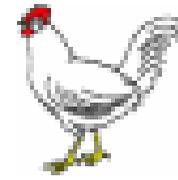
ไข้เลือดออกป้องกันได้เริ่มจากบ้านคุณ

โรคไข้หวัดนก

เชื้อไข้หวัดนกคืออะไร avian influenza
เชื้อไข้หวัดนกเป็นเชื้อไวรัสโดยธรรมชาติจะติดต่อในนกเท่านั้น โดยเฉพาะนกป่า
นกเป็ดน้ำจะเป็นพาหะของโรค เชื้อจะอยู่ในลำไส้โดยที่ตัวนกไม่มีอาการ เมื่อนกป่าเหล่านี้อพยพไปก็จะนำเชื่อนั้นไปด้วย เมื่อสัตว์อื่น เช่น ไก่ เป็ด หมูเมื่อไก่หรือสัตว์เลี้ยงอื่นได้รับเชื้อไข้หวัดนกจะเกิดอาการสองแบบคือ
หากได้รับเชื้อชนิดไม่รุนแรง low pathogenic สัตว์เลี้ยงนั้นอาจจะมีอาการไม่มากและหายได้เอง

หากเชื้อที่ได้รับมีความรุนแรงมาก highly pathogenic ก็จะทำให้สัตว์เลี้ยงตายหมดโดยมากภายใน 2 วัน

สัตว์พาหะนำโรค

นกเป็ดน้ำ นกอพยพ และนกตามธรรมชาตินั้นแหล่งรังโรคโดยไม่แสดงอาการ เป็ด ไก่ ในฟาร์มและในบ้านสามารถติดเชื้อและแสดงอาการ

วิธีการติดต่อระหว่างสัตว์สู่คน

คนสามารถติดเชื้อจากสัตว์ได้จากการสัมผัสสัตว์ป่วยโดยตรง และโดยทางอ้อมจากการสัมผัสกับสิ่งคัดหลั่งจากสัตว์ที่เป็นโรคเช่น อุจจาระ น้ำมูก น้ำตา น้ำลายของสัตว์ป่วย จากการเฝ้าระวังโรค ยังไม่มีการติดต่อระหว่างคนและคน ผู้ที่มีความเสี่ยงในการเกิดโรค ได้แก่ ผู้ที่มีอาชีพและใกล้ชิดกับสัตว์ปีก เช่น ผู้เลี้ยง ฆ่า ขนส่ง ขนย้าย ผู้ขายสัตว์ปีกและซากสัตว์ปีก สัตวบาล และสัตวแพทย์ รวมถึงเด็กๆที่เล่นและคลุกคลีกับสัตว์
ระยะฟักตัวและอาการในคน
ระยะฟักตัวในคนสั้น ประมาณ 1 ถึง 3 วัน ในคนอาจมีอาการทางระบบทางเดินหายใจแบบ

เฉียบพลัน มีไข้สูง หนาวสั่น ปวดศีรษะ ปวดเมื่อยกล้ามเนื้อ อ่อนเพลีย มีน้ำมูก ไอ และเจ็บคอ บางครั้งพบว่ามีอาการตาแดง ซึ่งจะหายเองได้ภายใน 2 ถึง 7 วัน หากมีอาการแทรกซ้อนจะมีอาการรุนแรงถึงปอดบวมและเกิดระบบหายใจล้มเหลว (Acute Respiratory Distress Syndrome) ได้ โดยเฉพาะในเด็กและผู้สูงอายุ

อาการที่เกิดในคน

การเฝ้าระวังโรคแบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ 1. ผู้ป่วยที่สงสัย 2. ผู้ป่วยที่น่าจะเป็น และ 3. ผู้ป่วยที่ยืนยัน

- 1. ผู้ป่วยที่สงสัย (Suspect) ได้แก่ ผู้ที่มีอาการดังต่อไปนี้
 - ไข้ อุณหภูมิร่างกายมากกว่า 38 องศา ร่วมกับ
 - อาการอย่างใดอย่างหนึ่ง ได้แก่ ปวดกล้ามเนื้อ, ไอ, หายใจผิดปกติ (หอบ, ลำบาก), แพทย์วินิจฉัยว่าเป็นปอดบวม ร่วมกับ
 - ประวัติการสัมผัสสัตว์ปีกที่ป่วยหรือตายโดยตรงในระยะ 10 วันที่ผ่านมา หรือมีการตายของสัตว์ปีกอย่างผิดปกติในพื้นที่ที่อาศัยอยู่ เช่น ในหมู่บ้าน ในตำบล หรือตำบลใกล้เคียง
- 2. ผู้ป่วยที่น่าจะเป็น (Probable) ได้แก่ ผู้ป่วยที่ต้องสงสัย ร่วมกับอาการตรวจดังต่อไปนี้
 - ความผิดปกติของปอดที่ชัดเจนและมีการเปลี่ยนแปลงในทางที่เลวลง แม้จะให้การรักษาด้วยยาปฏิชีวนะ (Broad Spectrum Antibiotics)

ร่วมกับ

- ได้ตรวจทางห้องปฏิบัติการไม่พบการติดเชื้ออื่นที่จะอธิบายการป่วยได้

3. ผู้ป่วยยืนยัน (Confirm) ได้แก่ ผู้ป่วยที่น่าจะเป็นและมีผลการตรวจทางห้องปฏิบัติต่อไปนี้เป็นสนับสนุน

- เพาะเชื้อพบ Influenza A ที่ไม่ใช่ H1 หรือ H2 หรือ H3

- ตรวจ PCR (Polymerase Chain Reaction) ด้วยห้องปฏิบัติการยืนยันว่าเป็น Influenza A ที่ไม่ใช่ H1 หรือ H2 หรือ H3

ส่วนคำแนะนำสำหรับประชาชนทั่วไป คือ ทำร่างกายให้แข็งแรง เพื่อให้ร่างกายมีภูมิคุ้มกันต้านทานโรคได้ดี โดยการรับประทานอาหารให้ครบถ้วน รวมทั้งผักและผลไม้ งดบุหรี่ สุรา นอนหลับพักผ่อนให้เพียงพอ ควรสวมเสื้อผ้าให้อบอุ่นพอในช่วงอากาศเย็น

และหากมีอาการไม่สบาย เช่น มีไข้ ปวดศีรษะ หนาวสั่น เจ็บคอ ไอ ต้องรีบไปพบแพทย์ทันที และแจ้งแพทย์ด้วยว่าทำงานในฟาร์มเลี้ยงสัตว์ หรือมีประวัติสัมผัสซากสัตว์

อาการและวิการในสัตว์
ระยะฟักตัวของโรคอาจสั้นเพียงไม่กี่ชั่วโมงจนถึง 3 วัน ขึ้นอยู่กับชนิดของเชื้อ วิธีการที่ได้รับเชื้อ จำนวนเชื้อ และชนิดของสัตว์

อาการ ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่าง เช่น ชนิดสัตว์ อายุ สภาพความเครียด โรคแทรกซ้อนและอื่นๆ เชื้อที่ทำให้เกิดอาการรุนแรงในสัตว์ปีกชนิดหนึ่งอาจไม่ทำให้เกิดอาการใดๆ ในสัตว์ปีกอีกชนิดหนึ่ง อาการที่พบโดยทั่วไป ได้แก่

- ชุบพอม ซึมมาก ไม่กินอาหาร ขนยุ่ง ไข่ลด
- ไอ จาม หายใจลำบาก น้ำตาไหลมาก หน้าบวม หงอนมีสีคล้ำ

- อาจมีอาการของระบบประสาท และท้องเสีย

- รายที่รุนแรงจะตายกระทันหันโดยไม่แสดงอาการ (อัตราการตายอาจสูงถึง 100%) การควบคุมและป้องกัน

- มีการสุขาภิบาลและการจัดการฟาร์มที่เข้มงวด

- ในกรณีที่เกิดโรคระบาดให้ทำลายสัตว์ทั้งหมด

- ทำความสะอาดโรงเรือนและใช้ยาฆ่าเชื้อโรคให้ทั่วถึง

- พักเล้าอย่างน้อย 21 วัน

กรมควบคุมโรค ออกคำแนะนำสำหรับประชาชนเพื่อป้องกันโรคติดต่อจากสัตว์ปีก ทั้งผู้บริโภคน ผู้ชำแหละและเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ ดังนี้

ผู้บริโภค

1. ผู้บริโภคไก่และผลิตภัณฑ์จากไก่ ควร

รับประทานเนื้อที่ปรุงสุกเท่านั้น เนื่องจากเชื้อโรคต่าง ๆ ที่อาจปนเปื้อนมา ไม่ว่าจะเป็นไวรัสแบคทีเรีย หรือพยาธิ จะถูกทำลายไปด้วยความร้อน

2. สำหรับเนื้อไก่ที่มีขายอยู่ตามท้องตลาดในขณะนี้ ถือว่ามีความปลอดภัยสามารถบริโภคได้ตามปกติ แต่ต้องรับประทานเนื้อไก่สุกเท่านั้น งดการรับประทานเนื้อไก่กึ่งสุกกึ่งดิบ

3. ส่วนไข่ไก่ก็ควรเลือกฟองที่สดใหม่และไม่มีมูลไก่ติดเปลือกที่เปลือกไข่ ก่อนปรุงควรนำมาล้างให้สะอาด และปรุงให้สุกก่อนรับประทาน ผู้ชำแหละไก่

ผู้ชำแหละไก่อาจมีความเสี่ยงจากการติดโรคจากสัตว์จึงควรระมัดระวังขณะปฏิบัติงาน ดังนี้

1. ต้องไม่ซื้อไก่ที่มีอาการผิดปกติจากการติดเชื้อ เช่น ซึมหงอย ขนฟู หน้าหงอนหรือเหนียงบวมคล้ำ มีน้ำมูก หรือขี้ไหล เป็นต้น หรือไก่ที่ตายมาชำแหละขาย

2. ไม่ขังสัตว์ปีกจำพวก ไก่ เป็ด ห่าน ฯลฯ ที่รอชำแหละไว้ในกรงใกล้ๆ กัน เพราะจะเป็นปัจจัยเสี่ยงให้เชื้อโรคกลายพันธุ์ จนอาจเกิดเชื้อสายพันธุ์ใหม่ๆ ที่เป็นอันตรายทั้งต่อคนและสัตว์ได้
3. ควรทำความสะอาดกรงและอุปกรณ์อย่างสม่ำเสมอ ด้วยน้ำผงซักฟอก และนำไปฟึ่งกลาง

แคดจัดๆ นอกจากนั้นอาจราดด้วยน้ำยาฆ่าเชื้อเดือนละ 1-2 ครั้ง

4. หากสัตว์ที่ชำแหละมีลักษณะผิดปกติ เช่น มีจุดเลือดออก มีน้ำหรือเลือดคั่ง หรือจุดเนื้อตายสีขาวที่เครื่องใน หรือเนื้อมีสีผิดปกติ ต้องไม่นำไปจำหน่าย และรีบแจ้งเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์มาตรวจสอบทันที เพราะอาจเป็นโรคระบาด

5. ต้องล้างบริเวณชำแหละสัตว์ให้สะอาดด้วยน้ำผงซักฟอกหลังเสร็จสิ้นการชำแหละไก่ และควรราดน้ำยาฆ่าเชื้อโรคเดือนละ 1-2 ครั้ง

6. ผู้ชำแหละไก่ควรดูแลระมัดระวังตนเองอย่างถูกต้อง โดยใช้อุปกรณ์ป้องกันร่างกาย เช่น พลาสติกหรือผ้ากันเปื้อน ผ้าปิดปากจมูก ถุงมือแว่นตา รองเท้าบูต และต้องหมั่นล้างมือบ่อยๆ

7. รีบอาบน้ำชำระร่างกายด้วยน้ำและสบู่ให้สะอาด และต้องเปลี่ยนเสื้อผ้าทุกครั้งหลังปฏิบัติงานเสร็จ ส่วนเสื้อผ้าชุดเดิม พลาสติกหรือผ้ากันเปื้อน ผ้าปิดปากจมูก ถุงมือ แว่นตาควรนำไปซักหรือล้างให้สะอาด และฟึ่งกลางแดดให้แห้งสนิทก่อนนำมาใช้อีกครั้ง

8. หากมีอาการไม่สบาย เช่น มีไข้ ปวดศีรษะ หนาวสั่น เจ็บคอ ไอ เป็นต้น ต้องรีบไปพบแพทย์ทันที และแจ้งแพทย์ด้วยว่าทำงานในฟาร์มเลี้ยงสัตว์